

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО, МЛАДЕЖТА И НАУКАТА

НАЦИОНАЛНА ОЛИМПИАДА ПО ИСТОРИЯ И ЦИВИЛИЗАЦИЯ ОБЛАСТЕН КРЪГ – 24.02.2012 г. – XI-XII КЛАС, 9.00 ЧАСА

УКАЗАНИЯ

Уважаеми ученици,

Работният материал на олимпиадата съдържа:

- 40 тестови задачи, от които 15 задачи с избираем отговор и 25 със свободен отговор;
- задача за създаване на писмен текст – отговор на исторически въпрос, който не трябва да надвишава 3 ръкописни страници.

Пропуснат или сгрешен отговор се оценява с 0 (нула) точки.

Максималният брой точки е 100.

Задачата за създаване на писмен текст се оценява с общ брой 30 точки.

За задача с избираем отговор отбележете буквата с верния отговор, като я зачертаете с „X”.

Не се допускат задрасквания и поправки.

По време на работа може да пишете само със **син** химикал.

По време на изпита **не може** да ползвате допълнителни помагала или пособия, освен предоставената ви изпитна бланка.

Време за работа – 4 астрономически часа.

Пожелаваме ви успешна работа!

ПЪРВА ЧАСТ

А. ЗАДАЧИ С ИЗБИРАЕМ ОТГОВОР

1. На кой от посочените автори принадлежи откъсът?

„...Тези народи – славини и анти – не се управляват от един човек, но от старо време живеят в демокрация и затова винаги общо разглеждат полезните и трудни работи...”

- А) Прокопий Кесарийски Б) Лъв Дякон В) Йоан Зонара Г) Йосиф Генезий

2. Кое е събитието, изобразено на миниатюрата от Манасиевата хроника (XIV в.)?

- А) цар Калоян отбелязва победата си над кръстоносците при Одрин
Б) хан Крум празнува победата над император Никифор във Върбишкия проход
В) цар Иван Александър пирува за победата си над ромеите при Русокастро
Г) хан Кубрат пирува с император Ираклий по повод на сключения договор

3. Известният текст „Човек дори добре да живее – умира. И друг се ражда.” се съдържа в:

- А) Сюлейманкьойския надпис на хан Омуртаг Б) Търновския надпис на хан Омуртаг
В) Хамбарлийския надпис на хан Крум Г) Чаталарския надпис на хан Омуртаг

4. С кои от посочените държави княз Борис I поддържа политически отношения?

- А) Унгария, Никея, Византия, Латинската империя
Б) Византия, Великоморавия, Хърватско, Киевска Русия
В) Галичкото княжество, Сърбия, Рим, Великоморавия
Г) Византия, Сърбия, Немското кралство, Великоморавия

5. Кой е градът, описан от византийския летописец Йоан Скилица?

“Градът ..., разположен между два високи хълма до голямото езеро ... е главният град на България. Там се издигат дворците на българските царе и там се намират скрити в съкровищницата техните богатства...”

- А) Охрид Б) Преслав В) Плиска Г) Търново

6. Посочете реда, в който се съдържат само понятия, отнасящи се до състоянието на българската държава през езическия период:

- А) кумански набези, дипломация, междуособици, сепаратизъм
Б) вътрешна нестабилност, освободително движение, маджарски нашествия, руска експанзия
В) конфедерация; езичество, централизация, реформи, териториално разширение
Г) болярски заговори, ереси, централизация на властта, възстановяване на Патриаршията

7. Водачът на селското въстание Ивайло загива от ръката на:

- А) деспот Елтимир в Търново Б) претендента за престола Иван Асен III
В) съпругата си царица Мария Г) доскорошния си противник хан Ногай

8. Образът на цар Йоан Александър е запазен в стенописите на:

- А) Боянската църква „Св. Св. Никола и Пантелеймон”
Б) Ивановския скален манастир „Св. Архангел Михаил”
В) Бачковския манастир „Успение Богородично”
Г) Църквата „Св. 40 мъченици“ в Търново

9. Отбележете вярното твърдение за полско-унгарския крал Владислав III Ягело и трансилванския воевода Янош Хуняди:

- А) През 1439 г. Янош Хуняди, а през 1445 г. Владислав III Ягело организират походи срещу настъпващите към Европа османски турци.
Б) През 1443 г. Владислав III и Янош Хуняди обединяват своите войски за поход срещу османците, но поради смъртта на полския крал, походът е осъществен само от Янош Хуняди.
В) През 1444 г. Янош Хуняди организира поход срещу османците, който Владислав III Ягело е готов да подкрепи, но в решителния момент е свален от престола.
Г) През 1443 г. кръстоносните войски на Владислав III и Хуняди предприемат „Дългия поход” с цел овладяване на Одрин и прогонване на османците от Балканите.

10. Коя от посочената група български книжовници твори през XVIII в:

- А) Никифор Рилски, Кръстьо Пейкич, поп Пейо
Б) Неофит Рилски, Партений Павлович, Матей Граматик
В) Йосиф Брадати, Паисий Хилендарски, Никифор Рилски
Г) Христофор Жефарович, Йосиф Брадати, Димитър Кантакузин

11. Основните данъци, плащани от християнското население в Османската империя, са:

- А) джизие, ангария, прония Б) испенч, юшур, джизие
В) испенч, симония, ангария Г) джизие, синона, девширме

12. Панаирите по българските земи през Възраждането са:

- А) периодично организирани големи средища за търговски обмен на местни и чужди стоки
Б) сгради за почивка на пътуващи търговци, където те могат да продават стоките си
В) средища за забавление на местното население, съчетано с търговия на дребно
Г) места, в които се раздава безплатна храна на бедни хора, поклонници и др.

13. Прочетете текста и посочете кой е неговият автор:

„Послушайте ме, чедо, и подражайте на другите просветени народи! Начнете прочее и вие като них да се просвещавате и образовате и чрез просвещения разума бога, [...] и изпадналото си горко отечество с различни и полезни науки [...] да украсявате[...]“

- А) Паисий Хилендарски, „История славянобългарска”
- Б) Софроний Врачански, „Втори Видински сборник”
- В) Петър Берон, „Буквар с различни поучения”
- Г) Неофит Бозвели, „Мати Болгария”

14. Посочете вярното твърдение за Елитропията:

- А) създадена е в Одеса от братя Георгиеви, с цел освобождение на България с руска подкрепа
- Б) създадена е в Букурещ от Никола Палаузов с цел координиране на действията между руските военни и българското население
- В) организация на букурещките българи с главна цел сформирание на доброволчески отряди
- Г) организация на одеските българи за издействане на стипендии за български младежи

15. Отбележете реда, в който изявите на Софроний Врачански са представени в хронологичен ред:

- А) свещеник в Котел, пише своята автобиография, задържан във Видинската крепост; издава „Неделник“
- Б) свещеник в Котел; епископ във Враца; пише своята автобиография; издава Позив към българите
- В) свещеник в Айтос, свещеник в Котел, преписва Паисиевата история, умира в Букурещ
- Г) епископ във Враца; преписва Паисиевата история; издава „Неделник“; затворен във Видин

Б. ЗАДАЧИ СЪС СВОБОДЕН ОТГОВОР

16. Запишете три основни резултата от успешния завършек на националното движение за самостоятелна българска църква:

- А)
- Б)
- В)

17. Обяснете съдържанието на дадените термини, свързани с титулатурата през Втората българска държава:

	Термин	Съдържание
А)	Велик примикюр	
Б)	Севастократор	
В)	Деспот	
Г)	Протовестиарий	

18. Посочете трите категории богомили и мястото, което заемат в богомилската община:

- А) -
 Б) -
 В) -

19. Довършете изреченията:

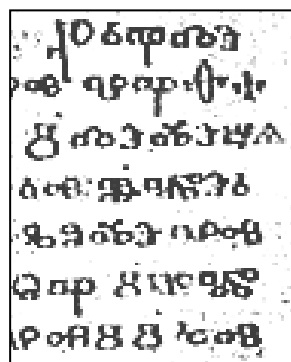
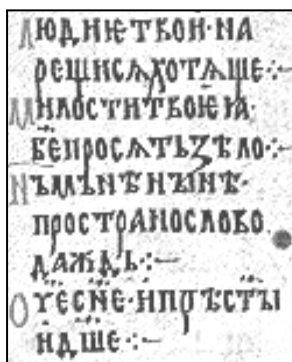
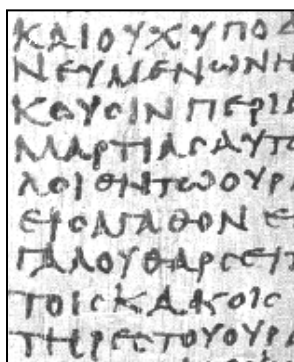
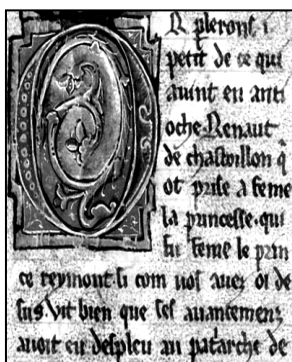
- А) Правописната реформа на Патриарх Евтимий цели

 Б) Исихазмът е мистично течение в Православието, според което

 В) Великденската акция има за цел

 Г) Чифлишките стопанства спомагат за

20. Запишете под средновековните текстове писмеността, на която са написани:

- А) Б) В) Г)

21. Прочетете документа и отговорете на въпросите:

„България сама по себе си е голямо царство... Земята ѝ е много обширна, богата и хубава; тя се напоява от десет плавателни реки, обрасла е с живописни гори и дъбрави и е богата на жито, месо, риба, сребро и злато и много други стоки и най-вече восък и коприна. Прочее в нея има множество сребърни рудници, а всички реки влачат пясък, примесен със злато, откъдето по заповед на царя постоянно се извлича и добива злато.“

Из „Описание на Източна Европа“ от неизвестен западен монах от 1308 г.

- А) Кои природни дадености на българските земи са благоприятни за стопанското им развитие?

 Б) Какъв е поминъкът на българите в началото на четиринадесетото столетие?

 В) Кой български владетел е на престола в Търново по това време?

22. Открийте сред цифрите 6 важни години от българската възрожденска история от XIX век. Запишете ги в хронологичен ред и отбележете по две събития, свързани с тях.

1 7 6 2 4 1 8 4 4 0

9 1 8 5 6 7 1 8 3 5

1 7 1 8 4 9 1 3 9 3

3 1 8 5 8 1 1 8 6 1

23. Прочетете внимателно сведенията, които дава *Йоан Скилица* и отговорете на поставените въпроси:

„Когато император Василий покорил българите, той не пожелал да прави нововъведения изобищо, нито да променя порядките, но да си остане същото устройство и така да се управлява, както някога Самуил наредил, и българин, притежаващ чифт волове, да дава на хазната един модий жито, толкова просо и една стомна вино.“

Из „История“ от Йоан Скилица

А) Защо император Василий II не пожелал да прави нововъведения в завладените български земи? Аргументирайте неговото решение.

.....

Б) Какъв вид данъци плащат българите по негово време?

24. Срещу всяко от посочените издания изберете и запишете подходящото име:

Александър Екзарх; Добри Войников; Драган Цанков; Иван Богоров; Константин Фотинов; Марко Балабанов; Петко Славейков; Тодор Бурмов

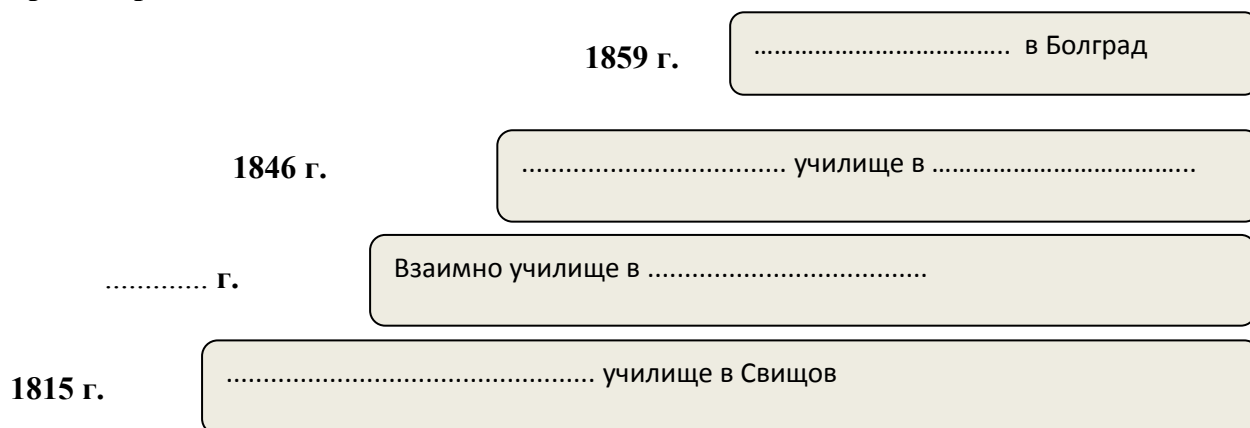
	Личност	Издание
А)		„Македония“
Б)		„Дунавска зора“
В)		„Български орел“
Г)		„Век“
Д)		„България“

25. Попълнете липсващите имена и понятия. Отбележете три важни прояви от възрожденската ни история, в които героите на повестта вземат активно участие:

Странджата и Бръчков са герои от повестта „.....” на патриарха на българската литература Те са, а действието се развива в румънския град

- 1)
- 2).....
- 3).....

26. Попълнете липсващите елементи в схемата за развитието на българското училище през Възраждането:

27. Прочетете текста, който описва едно средишно място за търговията на българите в Цариград и отговорете на поставените въпроси:

„Това е едно каменно и твърде здраво здание. В него се продава лой, масло, сирене, кашикавал, свеци и суджуци, чер хайвер, масло от маслини, кожи и др.

Балкапан е избран за подобни стоки заради големия и широкия си зимник, който се е използвал в еничерско време. Оттогава е останал и до днес обичая жена да не влиза в този хан. Горе в стаите се намират сливенски аби, калоферски гайтан и розово масло.

Тук нашенец сам си готви, сам се пере, сам си мете стаичката, докато спечели няколко парици, за да може да донесе някой топ гайтан и сетне някой денк сливенска аба: това е началото на неговата търговия. А след някоя година, ако му върви, той става свършен търговец и тъй постига голямото добро утро...“

Из статията на Иван Богоров „Балкапан хан“, 1866 г.

А) Кои са факторите, които благоприятстват стопанската инициатива на българина в Балкапан?.....

.....

Б) Какви стоки от българските земи продават нашите търговци в Балкапан?

.....

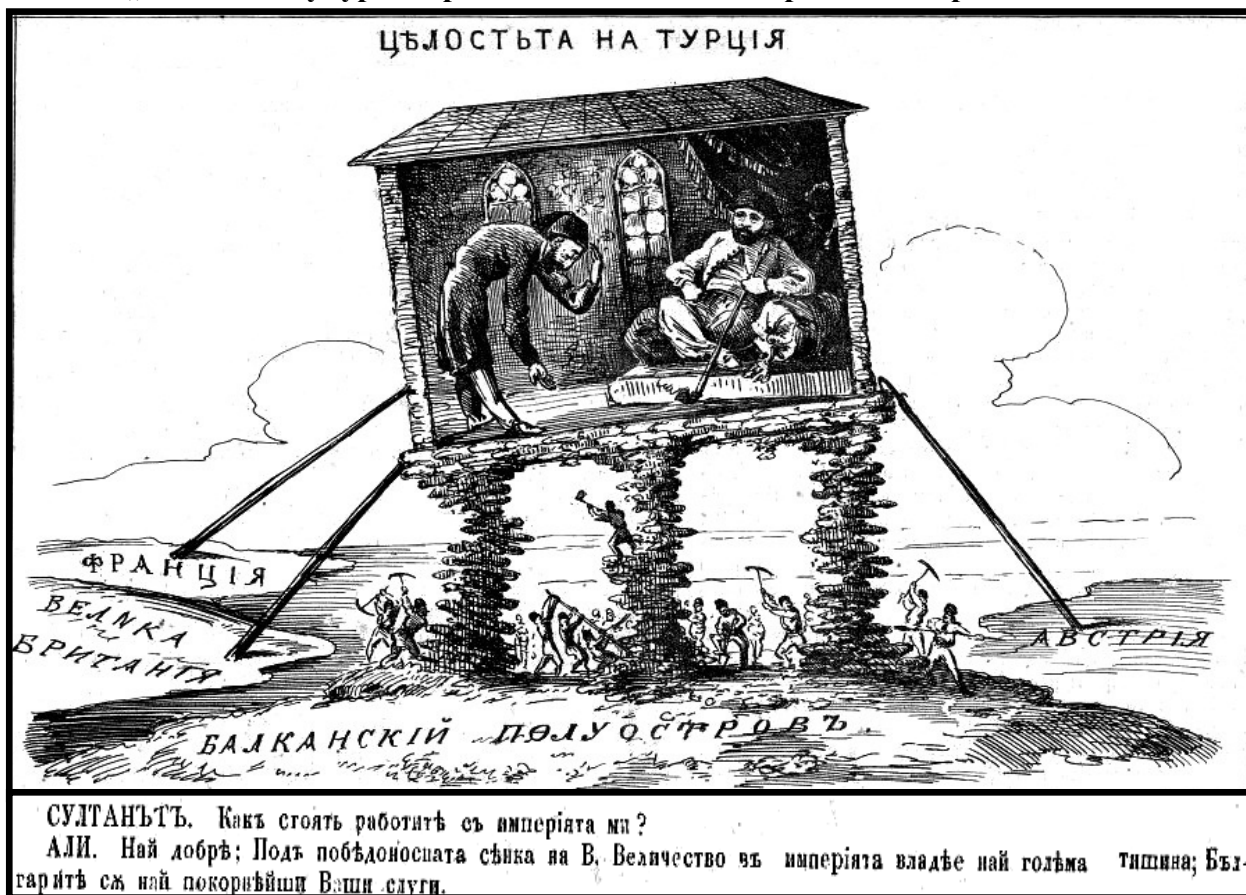
В) Какви са порядките на обитателите на хана?.....

.....

Г) Какъв смисъл се влага в подчертания израз в текста?

.....

28. Разгледайте карикатурата на полския художник Хенрих Дембицки, публикувана във вестник „Тъпан“ в Букурещ през май 1869 г. и отговорете на въпросите:

- А) Кой проблем от международните отношения осмива карикатурата?
- Б) Кои са „рушителите“ на Османската империя и кои са нейните „крепители“? Какви цели преследват?.....
- В) Крие ли текстът под карикатурата упрек към българите? Аргументирайте се.

29. Подредете имената в съответния раздел на таблицата: *Николай Павлович, Сава Доброплодни, Марин Дринов, Христо Цокев, Захарий Зограф; Илия Блъсков, Спиридон Палаузов, Георги Данчов, Иван Селимински, Васил Друмев*

Критерий	Драматургия	Наука	Изобразително изкуство
Имена			

30. Попълнете таблицата като запишете едно събитие от българската история, случило се по време на управлението на дадените византийски императори и го датирайте:

	Византийски император	Събитие	Година
А)	Теодосий III		
Б)	Лъв III Сириец		
В)	Лъв V Арменец		
Г)	Лъв VI Философ		
Д)	Йоан Цимисхи		

31. В текста са допуснати 8 грешки. Открийте ги и нанесете поправките:

Другият вечен противник на българите били маджарите. Те се появили от северозапад в началото на IX в. Ударът, нанесен им от Симеон през 955 г. ги отхвърлил на изток и те се заселили в днешната уралската пуста. От тогава районът се превърнал в постоянна грижа за българските владетели. Военните конфликти избухвали за властта над областите около Белград и Ниш. В началото успехите съпътствали българите. Така например Калоян, а впоследствие друнгарият Александър прекършили апетитите на хазарите, но от втората половина на XIV в. надмощието минало на тяхна страна.

32. Разпознайте и попълнете в таблицата описаните новости в живота на българите през Възраждането:

	Описание	Новост
А)	Средства за предаване на новини и общуване между хората. Първите, които създават такива средства за информация, са Константин Фотинов и Иван Богоров.	
Б)	Вълнуващо преживяване за гражданите, станали съпричастни с творбите на Добри Войников, Васил Друмев и др.	
В)	Специални места за четене и общуване, които първо възникват в Шумен, Свищов и Лом.	
Г)	Източник на модерни европейски знания и идеи за българите. Среща се и по пазарите, благодарение на предприемчивостта на личности като Христо Г. Данов и Драган Манчов.	

33. Запишете факти/събития от българската средновековна история, свързани с посочените географски названия и ги датирайте:

	Географско название	Събитие	Година
А)	Траянови врата		
Б)	Лампсак		
В)	Косово поле		
Г)	Белград		
Д)	Велбъжд		

34. Към всяко от понятията формулирайте по един въпрос, чийто отговор обяснява същността му:

А) Гюлхански Хатишериф

.....

Б) Манифактура.....

.....

В) Легия

.....

35. Попълнете таблицата въз основа на сведенията от цитираните исторически извори:

	Исторически извор	Събитие, което отразява и година
А)	<i>"Князът на българите приел светото кръщение... Недоволни от това, неговите боляри разбунтували народа против него, за да го погубят... Но той ... потеглил срещу цялото множество... наказал със смърт само петдесет и двама от болярите, които най-много бунтували народа против него, а на останалия народ позволил да си отиде невредим."</i>	
Б)	<i>"През същата година, когато се давала заплата на войската в Струмската област ... вождът на българите, като се отправил срещу Сердика, превзел я с измама и обещания, избивайки 6 хиляди души ромейска войска извън множеството обикновени граждани."</i>	
В)	<i>"И като минал през стръмни и недостъпни места, ... внезапно с виковете и шум се показал от височината в гръб на българите. Уплашени от внезапното му появяване, те ударили на бяг. Мнозина паднали убити, а още по-голям брой - пленени. ... едва можал да се спаси от гибел с помощта на сина си, който смело отблъсквал нападащите. А императорът ослепил пленените българи – около 15000, както казват, и като заповядал всеки сто ослепени да бъдат водени от едноок, и пратил ги при"</i>	
Г)	<i>"Аз, ..., в Христа Бога верен цар и самодържец на българите ... излязох на война ... и разбих гръцката войска, а самия цар господин Теодор Комнин взех плен с всичките му боляри..."</i>	

36. Прочетете откъса от романа на Стефан Дичев „За свободата” и отговорете на поставените въпроси:

„...Най-сетне председателите на Вътрешния и Външния централен комитет седяха един до друг зад масата, която бе отдръпната в дъното на вестибюла, под часовника. От страната на Каравелов едва забележимо се полюшваше със стола си възбуденият и нетърпелив Кирик Цанков. Димитър Ценович седеше до Левски. Олимпий го бе дигнал от сън и той все още не можеше да се съвземе от изненадата си...

Срещу тях представителите на частните комитети гъсто изпълваха големия вестибюл, гледаха часовника и все повече замираха в очакване и тревога... Тихо и все по-упорито, все по-злъчно се шушукаше:

- *Външните са против републиката!*
- *Вътрешните са против федерацията!...*“

А) Кое събитие отразява представеният откъс?

Б) Запишете историческите личности, които споменава писателят и посочете каква роля играят в описаното събитие?

В) За какви частни комитети става въпрос?

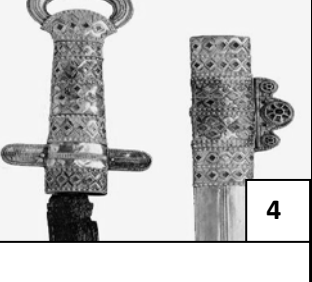

Г) Какво има предвид авторът с последните две изречения?.....

Д) Считате ли, че събитието е описано достоверно от писателя Ст. Дичев? Аргументирайте се.....

37. Попълнете таблицата. Обяснете съдържанието на следните понятия и посочете конкретен пример от българската история, който съответства на неговото съдържание.

	Понятие	Съдържание на понятието	Пример
	<u>Пример</u> уния	Съюз, обединение	Сключената през 1204 г. уния между цар Калоян и папа Иннокентий III
А)	канартикин		
Б)	завера		
В)	дуализъм		
Г)	Граматики		

38. В празното поле над всяка една от 4-те колони запишете критерия, по който са групирани изображенията в нея, а в празното поле под всяка колона - номера на изображението, което не отговаря на този критерий.

 1	 1	 1	 1
 2	 2	 2	 2
 3	 3	 3	 3
 4	 4	 4	 4

39. Подредете в хронологическа последователност следните събития (от 1 до 6):

	Събитие	Хронологически ред
А)	Второ търновско въстание	
Б)	Филип Станиславов издава „Абагар” в Рим	
В)	Карловацки мир между Австрия и Османската империя	
Г)	въстание на Константин и Фружин	
Д)	в София е убит общият Никола	
Е)	Паисий се замонашва в Хилендарския манастир	

40. Разгледайте внимателно историческата карта и изпълнете поставените задачи:

- Подчертайте с една права линия имената на градовете, които се включват в подготовката на Велчовата завера.
- Заштриховайте района на селското въстание от 1841 г.
- Запишете на обозначеното място името на града, в който емигранти от балканските страни организират няколко бунта.
- Подчертайте с вълнообразна черта селищата, които участват във въстанието през 1850 г.
- Поставете заглавие на картата

ВТОРА ЧАСТ

Направете в обем до 3 страници анализ на дадения документ:

„Моего царство дава тази повеля на дубровнишката страна, на обичните и всеверни гости на царството ми да ходят по цялата страна на царството ми с каквато и да било стока, да внасят или изнасят или каквато и да е стока да пренасят и до която и да е земя или област да дойдат: до Бдин ли, или Браничево и Белград дойдат, или ходят до Търново и цялото Загоре, или достигнат до Преслав и Карвунската област, или до Крънската област, или Боруйската, или в Одрин и в Димотика, или в Скопската област, или в Прилепската, или в Деволската област, или в Арбанаската земя[Албания], или отиват в Солун – навсякъде да си купуват и продават свободно, без всякаква щета, да нямат запрещение по всички области на царството ми и купуват и продават без грижа като всеверни и обични гости на царството ми. Който ли пък им напакости в каквото и да било на клисурите, на тържищата или гдето да бъде против закона за търговията, то да се знае, че той е противник на царството ми и милост не ще има, но голям гняв ще изтърпи от царството ми.”

Асен, цар на българите и гърците”

„Дубровнишка грамота” на цар Иван Асен II

При анализа вземете предвид следните опорни въпроси:

1. Кога е издадена грамотата и за кого е предназначена тя?
2. Какви привилегии са разпоредени в грамотата?
3. С какви гаранции се ангажира българският владетел?
4. Кои от териториите, посочени в текста, са присъединени към България от цар Иван Асен II, и по какъв начин?
5. Какви изводи за стопанското развитие на България при управлението на цар Иван Асен II могат да се направят?

БЛАГОДАРИМ ВИ ЗА УЧАСТИЕТО!

ПОПЪЛВА СЕ ОТ КВЕСТОРИТЕ

НАЧАЛО НА ОЛИМПИАДАТА:ч.

ИЗПИТНАТА РАБОТА Е ПРИЕТА В:.....ч.

Име и фамилия на квестора приел работата

подпис

ПОПЪЛВА СЕ ОТ ОЦЕНИТЕЛИТЕ

ПЪРВИ ОЦЕНИТЕЛ:.....

Име и фамилия

подпис

брой точки

ВТОРИ ОЦЕНИТЕЛ: :.....

Име и фамилия

подпис

брой точки

ОБЩ БРОЙ ТОЧКИ – (първи+втори)/2

--